

Contes | Xavier Pla

L'home que es va perdre

La Barcelona dels anys 30 és l'ambient en què es va moure el periodista i narrador Àngel Ferran

El gran G.K. Chesterton deia que es podria considerar com una deficiència del sentit de l'humor intentar trobar una definició del mateix humor. Potser sí que només els no humoristes poden pretendre una definició d'aquestes característiques, i fins ara deuen haver fracassat tots. Però, així i tot, alguna manera deu haver-hi de poder arribar a definir retòricament quina mena de figura (o de figures) provoca l'explosió còmica o, per exemple, el discret somriure irònic. I bé que s'ha de poder demostrar que les gràcies de Rusiñol, la ironia de Carner o l'humor de Trabal no són ben bé el mateix, o que, en canvi, quan llegim Monzó molt sovint penssem en Calders.

Sigui com sigui, la llista dels humoristes catalans contemporanis no és pas curta, i de tant en tant el lector d'avui pot tenir alguna sorpresa veient com les gastaven alguns autors d'abans de l'ensulsiada. El cas d'Àngel Ferran és especialment trist. Autor quasi sense obra, Ferran és un de tants escriptors devorats pel periodisme. La informació que en dona la *Gran Enciclopèdia Catalana* el defineix amb menyspreu com a "bohemi i dispers". La seva obra publicada és mínima: un recull

de contes apareguts el 1924 i una novel·la infantil, *Tres al Pol*, deu anys després. Hi ha una obra de teatre inèdita, *Perquè demà surti el sol*, que es va estrenar al Poliorama el 1935. I, sobretot, una gran quantitat d'obra periodística dispersa al diari *La Publicitat* i als setmanaris satírics.

Àngel Ferran va néixer a Palafrugell el 1892. El seu pare havia estat director de l'Acadèmia Palafrugellense. La seva mare, Dolors Corominas, tenia molts germans, entre els quals destaquen Lluís, mestre i col·laborador de *La Publicidad*, i Emili i Eusebi, que van orientar decisivament la vocació del nebot cap al magisteri i el periodisme. A *El quadern gris*, de Josep Pla, els germans Corominas protagonitzen algunes de les tertúlies més lúcides que donen l'ambient palafrugellenc de l'època. Tot i que no va apreciar mai

gaire l'humor de Ferran, Pla li va dedicar un sentit *retrat de passaport*.

Home metòdic i racionalista, va fer de periodista i dibuixant, sempre des d'un catalanisme liberal pròxim a Acció Catalana. Ferran és, per sobre de tot, un home de *La Publicitat*, diari en el qual, traslladat a Barcelona, va escriure molt i de tot, va practicar la crònica política i cinematogràfica i va arribar a entrevistar Pirandello. Com que parlava anglès, va fer de cicerone a Chesterton durant la seva visita a Barcelona el 1926. Potser el seu escepticisme distanciat i la vocació humorística es van veure afavorits per la seva salut delicadíssima: en una caricatura de Tísner a *El Be Negre*, Ferran apareixia en un escriptori amb una llarga filera de tubs d'aspirina, caps de pastilles, pomades i altres remeis contra el reuma.

Ferran va treballar al diari fins al 22 de gener del 1939. Exiliat, es va instal·lar de seguida que va poder a Tolosa de Llenguadoc. Interrogat per la Gestapo, va estar detingut prop de dos anys en diversos camps nazis. Va col·laborar en diverses revistes de l'exili, va fer de decorador d'aparadors i de miniaturista, però les difícils condicions de vida i de salut van portar-lo progressivament

És el primer recull de contes d'Àngel Ferran amb voluntat representativa

Valoració 1Dolent 2Regular 3Bo 4Molt bo 5Excel·lent

al silenci fins a la seva mort, el 1971. Quan es va assabentar del viatge de Carner a Barcelona l'any 1970, va escriure: "Si poguéssim tornar tots, però encara hi ha *aquell* obstacle".

Big Jack, el sanguinari és el primer recull de contes i articles d'Àngel Ferran amb voluntat representativa. Són una vintena de textos escollits, potser una mica a l'atzar, sense ordre cronològic i, segons sembla, agrupats segons les diferents publicacions on havien aparegut. Tal com diu Montserrat Lunati, professora de la Universitat de Cardiff i autora d'un epíleg imprescindible, Ferran practica un humorisme irreverent que no es posa al servei de res i desplega una "poètica de l'absurd molt personal".

Diferents brillantors

Alguns textos són molt breus i divertits, com ara *L'instint mana* i *Les conseqüències immorals d'una imprudència temerària*, que semblen escrits després d'haver llegit alguns contes de Monzó. Altres presenten un humor pirotècnic i brillant, però força ingenu, com les narracions *cu-bistes*, o el que dona títol al volum, o l'interessantíssim *Samsó i Dalila*, un exemple de paròdia metaficcional. Altres són francament fluixos, d'un humorisme buit o recargolat, i presenten una predilecció per l'estirabot que deixa el lector perplex i estranyat. Emocionen els tristíssims articles dels anys 40, com ara *Les cinc gemmes de l'enyor* i *Viatge sense anada*, publicat en el volum *Ofrena a París*, impulsat per Ferran Canyameres, escrits "davant d'un foc de tiquets d'il·lusions perdudes".

Segurament, Ferran no és "el millor humorista català de l'època moderna" com afirmava Xavier Regàs, però sí que és una veu singularíssima i poc convencional que va bé de poder tornar a llegir.*

Big Jack, el sanguinari

Àngel Ferran
A Contra Vent
Barcelona, 2008
Preu: 17 euros
Pàgines: 138

Justa recuperació de l'obra d'Àngel Ferran, periodista, narrador i dibuixant gairebé desconegut, autor d'un humorisme irreverent i absurd molt personal

1 2 3 4 5

Àngel Ferran va publicar poca obra narrativa però sí molts articles de premsa